

MUSEU EMPORDÀ

Exposició

28.04.2018/04.11.2018

ELS
Dalí
DE FIGUERES

La família, l'Empordà i l'art

MUSEU EMPORDÀ

Museu de l'Empordà

Rambla, 2

17600 Figueres

Tel. 972 50 23 05

www.museuemporda.org

Comissariat: Mariona Seguranyes

Contingut original: Museu Empordà

Adaptació a Lectura Fàcil: Diana Seguí i Laia Vidal

(Associació Lectura Fàcil)

Disseny i maquetació: Montse López

Fotografia: Museu de l'Empordà

Aquest logotip identifica els materials de Lectura Fàcil que segueixen les directrius internacionals de l'IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions) i d'Inclusion Europe quant al llenguatge, el contingut i la forma, amb l'objectiu de facilitar-ne la comprensió. L'atorga l'Associació Lectura Fàcil (www.lecturafacil.net)

Introducció

Aquesta exposició ens explica la història de la família d'un artista únic i sorprenent: Salvador Dalí Domènech, una família formada pel pare, Salvador Dalí Cusí, la mare, Felipa Domènech Ferrés, i la germana, Anna Maria Dalí.

La vida i l'obra del pintor Salvador Dalí estan marcades per la relació amb la seva família.

Per entendre la seva pintura, doncs, cal conèixer aquesta família i els llocs on va viure.

L'exposició reuneix obres d'art, manuscrits, documentació, fotografies, etc. que ens ajudaran a conèixer i entendre la família Dalí.

La família Dalí a Cadaqués.

1 Salvador Dalí Cusí, el pare

Salvador Dalí Cusí va afrontar diverses dificultats durant la seva vida.

La seva figura és clau per entendre la vida del seu fill, el pintor Salvador Dalí.

1.1 El naixement d'un notari

Salvador Dalí Cusí va néixer a Cadaqués el 1872.

Després, la família es va traslladar a Barcelona.

Galo Dalí, el seu pare, es va arruïnar amb la caiguda de la borsa i es va suïcidar. Un amic de la família, Josep Maria Serraclara, advocat i polític republicà, es va fer càrrec de la seva educació.

A través d'alguns amics com Pere Coromines i Amadeu Hurtado, Salvador Dalí Cusí va conèixer el moviment obrer revolucionari de l'època.

El 1895 va participar en el comitè democràtic republicà federalista de Barcelona. Va fugir a Figueres perquè el van acusar falsament de participar en l'atemptat de la processó de Corpus de 1896.

Ja instal·lat a Figueres, el seu amic Josep Pichot el va convèncer perquè es presentés a les proves per ser notari al municipi.

L'any 1900 va aconseguir la plaça de notari i va obrir un despatx a Figueres, al carrer de Monturiol. Poc després es va casar amb Felipa Domènech Ferrés.

Pepito Pichot, amic del notari Salvador Dalí Cusí.

Matrimoni Felipa Domènech i Salvador Dalí Cusí, c. 1900.

1.2 L'educació del fill

Salvador Dalí Cusí va ajudar sempre el seu fill a ser pintor. El va matricular a l'Escuela Especial de Pintura, Escultura y Grabado (Real Academia de Bellas Artes de San Fernando) de Madrid, i el va allotjar a la Residencia de Estudiantes.

Gràcies al seu pare, Dalí fill estava subscrit a revistes d'art i pensament, podia comprar llibres de diferents tipus i va viatjar a París i Brussel·les.

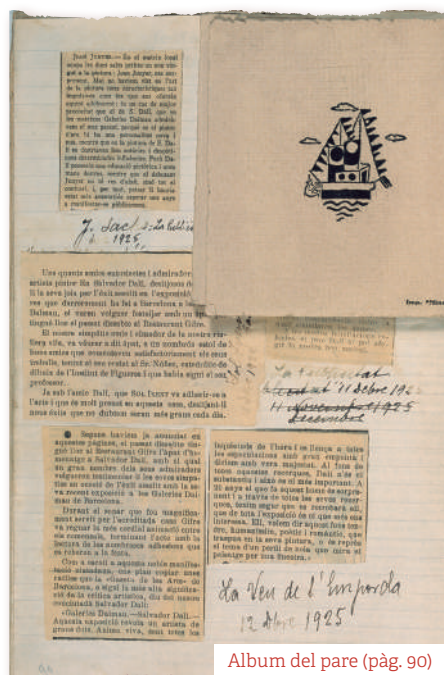
El 1923 van expulsar Dalí de l'Escuela Especial de Pintura, Escultura y Grabado i el seu pare va escriure una carta als professors perquè el tornessin a admetre. El 1925 va començar un àlbum sobre l'obra del pintor, una mostra més de suport al seu fill.

Però les idees d'un i de l'altre eren molt diferents. El pare tenia una vida còmoda gràcies a la feina de notari. En canvi, les idees del fill estaven més relacionades amb l'avantguarda i la revolució.

6

Salvador Dalí al seu taller. Mostra de les seves idees avantguardistes, c. 1924.

Album del pare (pàg. 90)

1.3 El trencament

El juliol del 1929 van arribar a Cadaqués nous amics,
amb idees surrealistes, com les del fill.

Entre aquests amics hi havia una dona, Gala.

El vincle del pintor amb la família es va començar a trencar,
i Salvador Dalí va iniciar una relació amb Gala,
que va durar tota la vida.

El trencament definitiu va ser a causa d'un dibuix exposat
a la Galerie Goemans de París.

Aquest dibuix portava una inscripció:

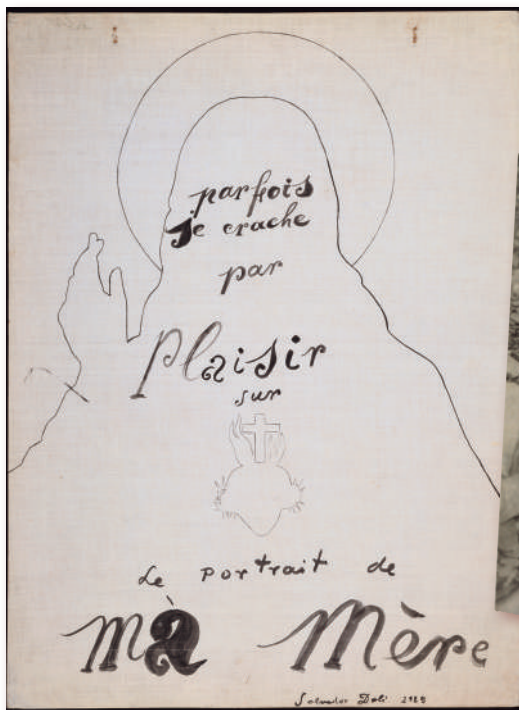
«Parfois je crache par plaisir sur le portrait de ma mère.»

(A vegades escupo per plaer sobre el retrat de la meva mare).

El pare el va desheretar i expulsar de la família i de Cadaqués.

El 1935, el germà del notari, Rafael Dalí,

hi va intervenir i va aconseguir que la família es perdonés.

Salvador Dalí i Gala,
agafats de la mà,
amb la parella Goemans, c. 1929

Parfois je crache par plaisir sur le portrait de ma mère, 1929.
Centre Pompidou-MNAM-CCI, Dist. RMN

2 LA CONSTEL·LACIÓ FEMENINA

Dalí i la seva germana adoraven la seva mare, Felipa, la tieta Catalina, l'àvia Maria Anna i la mainadera Llúcia.

Felipa Domènech era una cristiana molt devota i practicant, i transmetia aquests valors als nens.

Hi va haver un germà gran, però va morir abans de fer 2 anys. També es deia Salvador.

Nou mesos després de la mort del primer Salvador va néixer el pintor, l'11 de maig de 1904.

La seva germana Anna Maria va néixer quatre anys més tard, el 6 de gener de 1908.

La mare va morir jove i la tieta Catalina va continuar cuidant-los.

El 1922 Catalina es va casar amb Salvador Dalí Cusí, el pare.

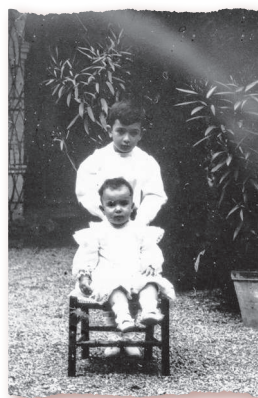
Les germanes Felipa
i Catalina Domènech

Llúcia, la mainadera

Felipa Domènech
amb el seu primer fill Salvador
a coll, c. 1902

El pintor Salvador Dalí
i la seva germana
Anna Maria Dalí, c. 1909

3 Anna Maria Dalí

La memòria de la família

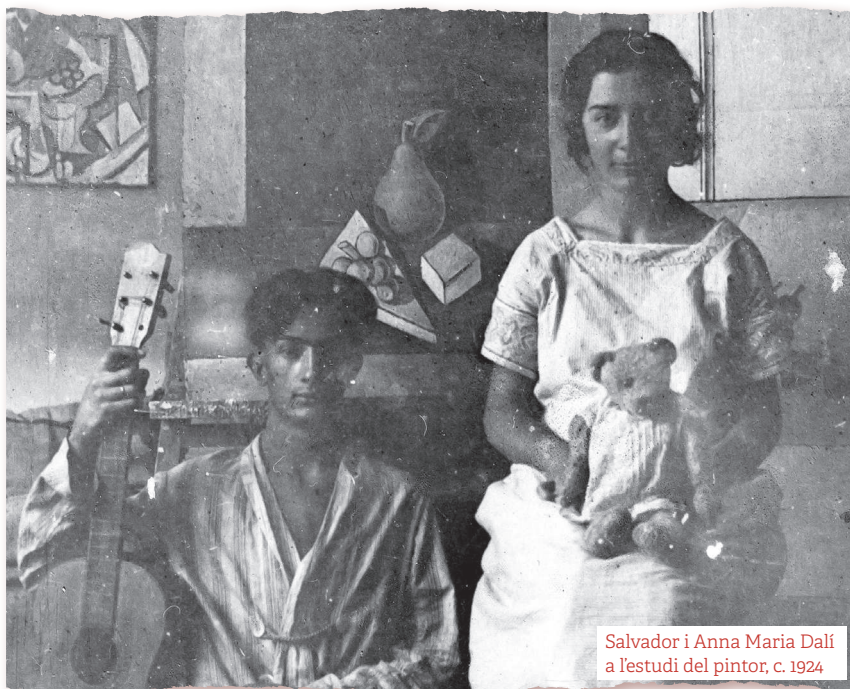
Anna Maria Dalí era la germana del pintor. Des de ben jove escrivia un diari dietari: sense saber-ho, amb ell va guardar la memòria de la família.

Anys més tard, el 1949, aquesta informació li va servir per escriure un llibre sobre el seu germà titulat *Salvador Dalí vist per la seva germana*.

La relació entre els dos germans era molt intensa, compartien amics, poesia i, sobretot, art. El trencament familiar va fer que ells dos també s'allunyessin.

Anna Maria Dalí, c. 1935

Salvador i Anna Maria Dalí
a l'estudi del pintor, c. 1924

3.1 Art, pintura i tertúlies

En la infantesa i l'adolescència, Anna Maria Dalí estava molt unida al seu germà, va ser la seva model i secretària.

Van celebrar junts l'èxit de les primeres exposicions.

El va acompanyar, amb el pare, a Madrid, i, amb la tieta, a París.

Anna Maria va compartir les converses del seu germà amb personatges culturals importants de l'època: el poeta Federico García Lorca, el cineasta Luis Buñuel o el pintor Rafael Barradas.

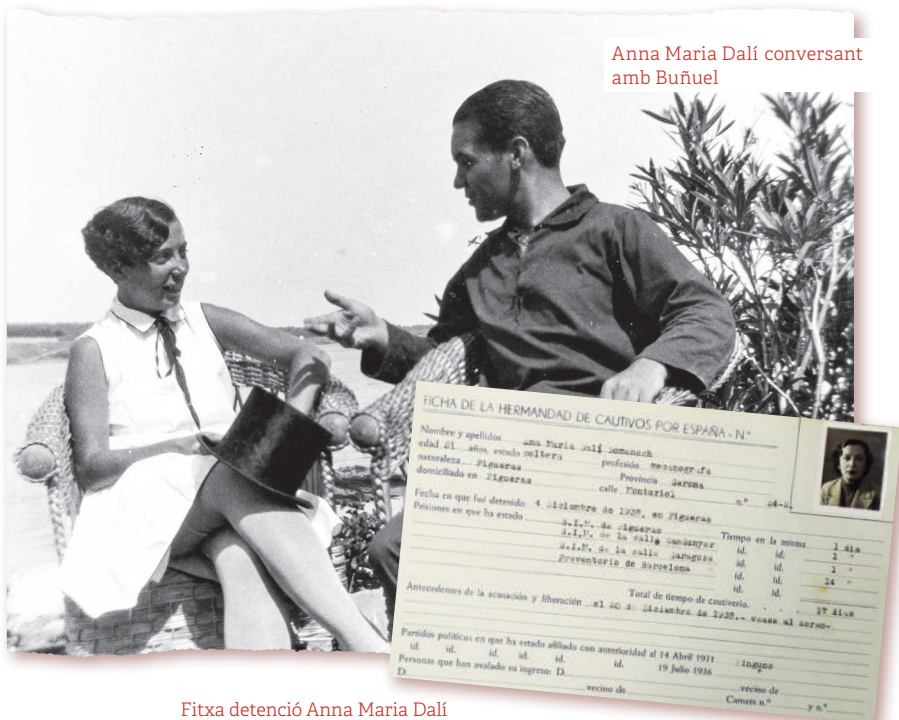
Quan es va produir el trencament de la família Dalí, ella va decidir estudiar a Cambrigde i, després, a la Residència d'Estudiants de la República, a Barcelona.

Fins a la Guerra Civil va tenir una vida plaent.

El 1938 la van detenir i torturar.

Aquest fet va canviar la seva vida.

10

Fitxa detenció Anna Maria Dalí

3.2 La vida secreta de Salvador Dalí contra Salvador Dalí vist per la seva germana

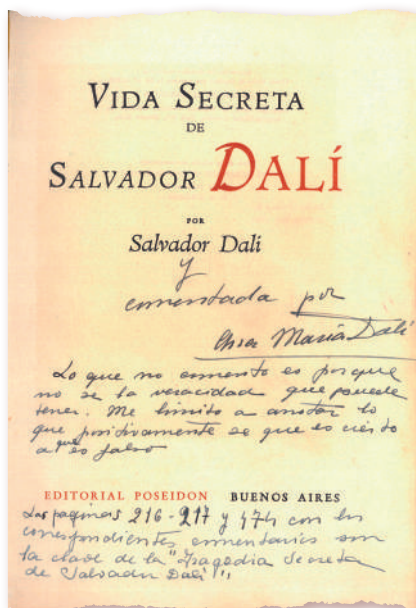
Trencament definitiu

El 1948, el pintor va retornar a Figueres i Anna Maria va pensar que podrien reprendre la relació. Ella i Gala, però, no s'entenien. Dalí va començar a redactar les memòries de la família.

Amb La vida secreta de Salvador Dalí, del 1942, el pintor volia corregir els errors del passat, però no va funcionar. Anna Maria, animada per l'escriptor Manuel Brunet, va escriure aleshores Salvador Dalí vist per la seva germana.

En aquest llibre explicava coses de Cadaqués, del passat que havia compartit amb el seu germà i Federico García Lorca. Aquest llibre ha ajudat a conèixer molts detalls de la primera etapa de la vida pintor que s'haurien oblidat.

11

Vida secreta de Salvador Dalí, amb anotacions manuscrites de la seva germana, 1944

Salvador Dalí, acompanyat de Gala, amb la seva família a Cadaqués, 1948

